

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2023/62

Karar Sayısı : 2023/61

Karar Tarihi : 5/4/2023

R.G.Tarih-Sayı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 18. Aile Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 286. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'nın 2., 5., 10., 13. ve 36. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: Baba olduğunu iddia eden kişi tarafından soybağının reddi talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 286. maddesi şöyledir:

"I. Dava hakkı

Madde 286 - Koca, soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütebilir. Bu dava ana ve çocuğa karşı açılır.

Çocuk da dava hakkına sahiptir. Bu dava ana ve kocaya karşı açılır."

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Onur MERCAN tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu ve itiraz konusu kanun hükmü okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, o dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi hâlinde veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvururmayaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme 4721 sayılı Kanun'un 286. maddesinin birinci fıkrasının iptalini talep etmiştir. Anılan maddede soybağı ilişkisinin taraflarının dava açma hakkı düzenlenmiştir. Bu kapsamda maddenin itiraz konusu birinci fıkrasıyla kocaya soybağının reddi davasını açarak babalık karinesini çürütme imkânı tanınmış ayrıca söz konusu davanın ana ve çocuğa karşı açılacağı hükme bağlanmıştır.

4. Bakılmakta olan dava ise baba olduğunu iddia eden kişi tarafından açılmıştır. Buna göre davayı açan kişi soybağı ilişkisinin tarafı değil *ilgili* konumundadır.

5. Anılan Kanun'un "Diğer ilgililerin dava hakkı" başlıklı 291. maddesinin birinci fıkrasında dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde kocanın altsoyu, anası, babası veya baba olduğunu iddia eden kişinin, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenme tarihinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabileceği belirtilmiştir.

6. Mahkeme eksik düzenleme gerekçesiyle itiraz yoluna başvurmuş ise de Kanun'un 291. maddesinin birinci fıkrasında, baba olduğunu iddia eden kişiye belirli şartlarla soybağının reddi davasını açma hakkının tanınmış olması nedeniyle Kanun'un soybağı ilişkisinin taraflarının dava açma hakkını düzenleyen 286. maddesinin itiraz konusu birinci fıkrasının bakılmakta olan davada uygulanma imkânının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

7. Açıklanan nedenle kuralın bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmadığından başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddi gerekir.

Basri BAĞCI bu görüşe katılmamıştır.

III. HÜKÜM

22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 286. maddesinin birinci fıkrasının itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Basri BAĞCI'nın karşılığını ve OYÇOKLUĞUYLA 5/4/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Karşı Oy

Çoğunluk somut olayda Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 286. maddesinin değil 291. maddesinin uygulanacak kural olduğundan bahisle “Red” kararı vermiştir.

TMK. nun 286. maddesi baba tarafından soy bağının reddi davasının açılmasını, 291. madde ise baba dışındaki diğer ilgililerin dava açma hakkını düzenlenmektedir.

TMK. 291. maddesinde “*Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi hâllerinde kocanın altsoyu, anası, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi, doğumu ve kocanın ölümünü, sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybettiğini veya hakkında gaiplik kararı alındığını öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde soybağının reddi davasını açabilir*” denilmek suretiyle babalık iddiasında bulunan kişiye belli şartların gerçekleşmesi halinde soybağının reddi davası açma hakkı verilmektedir.

Üçüncü kişi konumunda olan ve babalık iddiasında bulunan kişinin söz konusu davayı açabilmesi babalık karinesinden yararlanan kişinin ölmesi, gaipliğine karar verilmesi veya ayırt etme gücünün kaybedilmesi hallerinde mümkün olabilmektedir.

Bu ön şartlar gerçekleşmediği sürece babalık iddiasında bulunan kişinin dava açma hakkı söz konusu olamayacaktır. Bunun bir nedeni de soybağının reddi davasını düzenleyen TMK.nun 286. maddesinde bu hakkın sadece babalık karinesinden faydalanan kişiye verilmiş olmasıdır.

İtiraz talebine konu olan somut davada kayden baba görünen şahıs hayatta olup ayırt etme gücünden yoksun olduğuna ilişkin bir durum da iddia edilmediğinden davacı konumunda bulunan babalık iddiasını dile getiren kişinin TMK.nun 291. maddesinden yararlanma imkânı bulunmamaktadır.

Kayden baba olan kişinin hayatta olduğu durumlarda ise TMK.nun 286. maddesi gereği soybağının reddi davasını açma hakkı münhasıran kayden baba gözükken kişiye tanınmış olup babalık iddiasında bulunan kişinin bu madde gereğince de davayı açma hakkı bulunmamaktadır.

İtiraz mahkemesi müracaat gerekçesinde TMK.nun 286. maddesinde babalık iddiasında bulunan kişiye, hayatta olan ve ayırt etme gücünü kaybetmemiş baba dışında, bu davayı açma hakkının verilmemiş olmasını Anayasa'ya aykırı görerek ve eksik düzenleme nedeniyle başvuruda bulunmaktadır.

Mahkeme somut olayda davacının bu davayı açma yetkisinin bulunmadığı hususunu hukuki olarak gerekçelendirirken TMK.nun 291. maddesindeki şartların oluşmadığına ayrıca 286. maddede

Esas Sayısı : 2023/62

Karar Sayısı : 2023/61

de babalık iddiasında bulunan kişiye dava açma hakkı verilmediğini belirtmek suretiyle her iki maddeye de dayanarak red gerekçesi oluşturacaktır.

Bu manasıyla TMK.nun 286. maddesi somut uyuşmazlığa uygulanacak kural olduğundan çoğunluğun aksi yöndeki görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye

Basri BAĞCI